

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Name: Stefania Stepanivna Volynska

Code: IF_Nad_09_013

Born: 1923

Gender: Female

Nationality: Ukrainian

Profession: Seamstress

Length: 39:40

Transcription:

Note: the informant's answers in Ukrainian are presented in simplified transcription based on the Russian orthography.

Степания Степанивна Волынская (CCB), 1923 г.р., Надворна, швея

20 августа 2009, Надворна

Соб.: Олена Кушнир (ОК), Элина Иоффе (ЭИ).

Длительность 39:40

#00:00:00#

OK: а вы тут давно живете? CCB: а де вы зопынилися? ЭИ: во Франківску. CCB: во Франківску.
OK: да, а вы тут давно живете? CCB: я коринна с оцей улицы. OK: да? о! CCB: так. це моя хата.
OK: а я Лена. ЭИ: я Элина. OK: а як вас звати? CCB: Стефания Степанивна [уточняем] OK: о якэ
у вас им'я красиве. А расскажить, будь ласка, вы помъятаєте як тут ранише ось було до
вийни, як тут жили. CCB: як..OK: вы якого року народження? CCB: ой, мени восимдесят шість
років.OK: оoo! CCB: то вы помъятаєте що тут було ранише ось? CCB: як що ранише? Улица ця
була так як е, так, мы погорили у сорок четвертому році. Це мы уже будинок будовалы писля
вийни. OK: ага.

#00:00:58-5#

CCB: у сорок четвертому році ця улица було зовсім спалена. OK: ага. CCB: було лишилося, ось
тот будинок лишился тк коло хреста. OK: ага. CCB: так...и там ще один будинок лишился
такий з ганочком. Також по цій стороні..А так ця во улица..OK: ага. CCB: а вы улицу уже

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

прошли цилу? OK: ни мы ось звитты идемо тильки. CCB: вы звицы идете, так? OK: да. CCB: ну як... то було Польща, потим радянська влада, а знова нимци. OK: ага. CCB: ми у вийни так прожили, вси у вийни, але шо я хочу сказати, ну тут люди жили непогано и колись ні жили погано. Свинини, я кожу тепер корови певно на одній улиці, на цю улицу тильки одна корова. OK: ууу..CCB: а тоді було у кождий хате корова. А тепер ми вже емо все с ринку. OK: ага. CCB: а ви по-українски разумиєте? EI: разумию. OK: а до вийни тут хто жил крим українцев, ще хто?

#00:02:01-4#

CCB: евреи, поляки. OK: а як жили? CCB: жили..[здоровається с кем-то]. Вси жили так як усі люди жили. OK: угу. CCB: ну потим, як прийшли в тридцять девятому році уже радянська влада, вивозили в Сибіри, тюрьми. OK: угу. CCB: о це ми так ми жили за нимци, писля то саме було, нимци також повстирилювали богато наших українців. OK: ай...CCB: так. А потим прийшли знова, знова радянська влада прийшла, знова вивози, рострили, тюрьми, от так ми жили. Так у напруженни за радянської влади [бороттання в адрес радянської влади]. То ви молоди але маєте батьків то ви знаєте як то за Хрушчєва хліб з бобов то-то то-то так все уже в кинци, уже трошки уже було легше шо нибе уже можна було шо...але все по блату дистували, а тепер "будьласка!".

#00:03:10-0#

OK: ага. CCB: вильний ринок, видкритий, все шо хочешь лише гроши. OK: да. CCB: все, працювати, а працьвати нема де. [жалобы на безработицу с примерами]. OK: а вот ранише ви сказали, что до вийни жили евреи, поляки... а як будинки були, окремы улицы чи разом? CCB: ні, разом. OK: да? CCB: тут де ця во хата евреи жили. OK: о там да? CCB: да. ось ця в перша.[уточняем] А там евреи жили, мы жили з євреями дуже добро.

#00:04:01-0#

EI: а як звали цих о, з циеи хаты? имена, помните якись имена? OK: ось ции люди як их звали? CCB: ци євреї... ну я вже все позабывала. OK: аай-ай. а як воны жили, що у них. куды вони ходили? CCB: ну як жиды.. жили мали свои, свои, цвінттар свій мали. OK: аа. CCB: переважно торгувлею занималися. OK: да? CCB: да. OK: а чим.. CCB: українци, українців було магазинів може можно порахувати було так. OK: угу. CCB: а все жиды занимали. И у поляків також не було магазинів богато. OK: да? CCB: ну українськи кооперативи були. OK: угу. CCB: мій чоловік мал властний магазин тут, на цёму місці, то хата була розташована.. Бо ми погорили, мы вже писля вийни побудували. OK: ага

#00:05:00-9#

CCB: а ми з євреями дружили и до школы ходили разом. OK: а пом'ятаєте когось, якись друзи були там? чи знайоми? CCB: ну я уже позабувала их, призвища позабувала але я потим училася в них, я шила, кравчиняю була. OK: ага. CCB: то так что я говорю богато було. OK: а ось ви почали говорити про цвінттар, а чим, видризнялся чимось, у євреев окремий цвінттар був? CCB: так, окремий. OK: да? а де вин був? вин зараз є? CCB: є, є, є, там ще квити є єврейски то. OK: ага. CCB: там по-жидівски понаписано, а де, де на яких навіть по-польски написано. OK: ага. CCB: ну ви будете пытали ще де газова контора...[уточняем как пройти. местонахождение кладбища известно].

#00:06:02-3#

CCB: вы маєте родину из евреев? OK: не, мы просто историки, нам цикаво ось як тут вси жили, міжнаціональна ситуація, да. CCB: жили так как я кажу, тепер люди гавно живут бо все е, але то шо не мало бути. OK: ну да. А вот тоді як було? Вы були на цему єврейскому цвинтаре, да? CCB: Прошу? OK: чи не були? були на цему єврейському цвинтаре? CCB: ну як то чого не була! OK: а чим вин видризняється, розкажіть? CCB: ну як, бо там...чим видриз...у ас хрести ставлять на гробах, так. OK: да. CCB: .[Слаава во вики! - здоровается] А на єврейських цвинтарах плити. OK: ага. CCB: ну ви підете, поїдете ще і на наш цвинтар, подивитесь. OK: да. CCB: тут старий е. OK: ага. .[рекомендуєт как добраться до обих клабиш.]

#00:07:20-5#

OK: ага. а як ось похороны проходили, видризнялися чи таки сами? CCB: ни, ни, як? евреи же інакше хоронили! OK: а як? розкажіть! CCB: йих не клади так, йих клали у труни лицем униз. OK: так..CCB: так о. OK: ага. CCB: так биглы з ними як то, ну я на похоронах ни була але туй, виць хоронили. То вони бежуть, вони не несуть того...несуть на таких носилках.OK: так. #

#00:08:01-9#

CCB: то десь забула...ну труну у нас зовсім інакше роблять, так зовсім інакше, там ящик збивають і так забивають такий, завивають, простынивають так, долюю ниц кладуть і так це. OK: а че бижуть? CCB: а чось..ну, такий у них закон, бачите що треба не по малу ідти, а летити з ним. OK: а чому не знаєт? CCB: ну це я не знаю. OK: а що розкажують чи ни, не говорили чого бижат? CCB: нет. OK: чи були якісь пояснення? CCB: ни, ни , бо щось, ми просто, никто чи цим не интересував і не зап..на це никто не звертал увагу. OK: ага. CCB: це их релігія така, так вони. OK: а яка в них релігія? CCB: ну яка у них релігія, цей их Закон, да вони в Бога вірють, Іисус Христа - вони росп'яяли Ісуса Христа. OK: ага. CCB: це жиди росп'яяли Ісуса Христа, так что они Ісус Христа не вірють. OK: угу

#00:08:58-7#

CCB: ну але богато, богато навіть і тепер е в Надвірнє, богато повыходили, полішали, йих нимци вбивали, то де яки полішали дитки мали у кого сем'ї не було дитей вони соби позабирали цих диток. OK: угу. CCB: Так е жиночка ну она вихристалася бо йих зовсім інакше, хрещення не знаємо яке их, то их закони, они ж субботу святковали так. В п'ятницу заходили вже у них, святковання, уже в п'ятницу як сонце зайшло то они вже святкують субботу, так. OK: ага. CCB: а в субботу, як уже сонце зайшло то они вже вільно продають, они вже не, не це, але так нибе яв..по закону у нас у неділю за Польши були закриты всі магазини. OK: ага. CCB: и торгували жодної не було. Так то, вони вже зачинили спочатку, нибе як сонце зайшло, с субботи на неділю уже торговали, уже и мясом и..

#00:10:03-1#

OK: ага. CCB: и ранінько до сёмої години вони торгували занималися. OK: а як вони святковали це субботу? CCB: ну то йих, там у субботу они навіть не топ..сирники не вільно було, у них строгий режим релігії бо они сирники бы не запалили, они вже когось з українців кликали. OK: ага. CCB: аби им за...як треба було запалити. Але они навіть готовали уже в п'ятницу на субботу їду, все що им ни треба ни це...Але були і господари таки були, бо господари що малы и коровы, и все, и магазини малы, и господарку малы, и

поле малы и все малы. ССВ: ааа. то есть воны и землю тоже, трудились на земли, так? ССВ: так, так. ЭИ: а что они готовили, вот то что готовили в пятницу на субботу? Як то назвалось? ОК: яку йижу воны йилы, евреи? чи булы у них якись свои таки блюда? ССВ: ну йижу воны, я знаю, то видно всё воны йилы так як мы. Ну то я уже не знаю, я навидъ и с жидами жила.

#00:11:05-8#

ОК: ага. ССВ: бо я вчилася и моя вчителька була у силы в Вославах таких, и я пойхала до неи була, то она жила у жидив. ОК: ага. ССВ: так воны малы свій магазин и так через стину мы жилы, так, в одному будынку воны нанималы у цих жидив. Вони, ти жиды малы магазин и господарив малы, малы дуже богато земли. ОК: угу. ССВ: ну то вже они, то я знаю уже готовалы, то мэлайник они пеклы ни. ОК: як-як? [уточняем] ССВ: мэлайник, с кукурузяной муки. ОК: а що це, мэлайник це як хлеб? ССВ: ни, ни, то такэ разведено, на молоци, на масли, а сметаны и то в блячку кладится и то печется. ОК: ага. ССВ: и, як воно называлы, так мы печемо, як у вас называють - тертуны? С тертои бульбы пляцки.

#00:12:01-0#

ОК: ааа. ССВ: робите так, да? ОК: да. ССВ: а оны на блячци це пеклы. ОК: да? ССВ: так. ОК: ага. ССВ: а блячци и ризали квадритыками. ОК: так. ССВ: то всё було у них на субботу було. [рев мотора] ...то так шо вони навидъ як у абы субботу посылка прийшла чи шо то воны навидъ распишутся. ОК: угу. Даже такэ було, да? ССВ: ну так, так, у них таки те, таки законы. ОК: суворы такий закон? ССВ: так. ОК: угу. ЭИ: а якись ще свята воны святковалы? ССВ: ну мы християны. А вы хрещены? Хрещены. ОК: да. ССВ: мы християны, у нас зовсим инакше. ЭИ: а якись ще свята воны святковалы? ССВ: а е, у ных булы богато свят. ОК: яких? ССВ: теперъ осинни, як кукуруза була, то видъ холобуы робылы и таки с кукурузив и там молылся.

#00:12:56-2#

ОК: угу! ССВ: Кучки называлыся, кучки ще таки булы. [рев мотора] ОК: то воны в цих холобудах молылыша а потим уходилы чи потим шось ще робыли? ССВ: ну то выходылы, але робыли и цих молилися...переважно мужчины там. Ну божница була, у нас бул, у Надвирне було, я знаю, напевно за шість божниц таких де воны приходилы молитыся там. ОК: ага. ОК: они малы специальній, мужчины мали специальній одяг, вбиралися до молитви - чорне с билым. ОК: ага. ССВ: закрывалися як простынами. ОК: ага. ССВ: и ще, я це бачила, то мужчины ще якись такий квадратык то во запихалы то з, з головою за це, закрывалися. ОК: ага ССВ: и це, и так молылся, але шо то нибе до життя укриньців, поляків, жидам и то вси дружно жилы и никто на кого, ни на кого ни говорил и нечого так шо.

#00:14:01-5#

ОК: угу. А вот вы казалы шо жиды то в них булы свои магазины, то воны торгивлей зймалыся, а в долг воны давалы? в борг? ССВ: давалы, давалы, мой чоловик бул украинец мал свій магазин, в борг давалы то весь час а потому там вже дистали ти гроши. ОК: ага. ССВ: и вже сплачували. Так что в борг цилый час давалы, малы якусь специальну люди книжочи, и в них книдка була, записывали в их книжечку и ту книжечку и так борговалы, а за мисяц, уже мисяц проходыл то оны, уже люди рсплачувалися. ОК: ага. ССВ: напримир, мого чоловика, мы погорили, а потим чоловика орестовалы як украинца-патриота русские. ОК: то то колы було? ОК: ну це вже як русские прийшли. ОК: ага. ССВ: и це и так шо як мы...а доты мий вже ликвидовал бо зачав будовать будынок. #00:15:04-7#

#00:15:04-7#

OK: ага. ССВ: видбудовал магазин, а то будинок побудовалы мы такий шо було висемь кімнат, великий магазин и пид..и одну кімнату на магазин було то, бо мы думаем наперед, шо мы, як мы хочему жити, а получается зовсім інакше, життя зовсім інакше складається. OK: ага. ССВ: так что мий лік..., уже ливидовав магазин то цилый зошит був боржников. OK: ууу. ССВ: то потім вже, як мы вже погорили то в мене, в нас, у нас також і господарка було, бо нібі чоловік був дуже богатий, богато поля мал. OK: ага. ССВ: і так шо і магазин мал, і поле мал і рядом магазин уже був кооператив, український кооператив, але то не заваражало нібі ни приватникам, ничому, никому, ни сварилися. А жидівски то давали і жиди малы и тут, а центр, центр як мы повертаемо [объясняет где]

#00:16:03-6#

ССВ: ...то по дорогу там будка в будку, будка в будку то сами жидівски такі во. OK: ага. а давалы с процентами чи без? в борг. ССВ: не, не, не в борг, проценты зараз. OK: да. а ось наприклад як що люди не поверталы борг, то шо тоді робили? ССВ: ну шо, у суд не шли. OK: не шли? OK: так і пропадало. OK: а може ще из свят згадаєте чкись, яки то були свята єврейски, жидівски? ССВ: ну шо, шос не пом'ятаю, то ше у них, ше в Великодні свято е. OK: ага. а що? ССВ: Паска е, паска печеться у них на сонце, била така, йилы ту паску, бо я..мы с жидами сосиди були так шо и мы, запрошуали нас. Паска у них була [рев мотора]

#00:17:05-6#

OK: а яка ця Паска? ЭИ: пригощали циеи тоненької? ССВ: паска то таки вот коржики, але тонюсенька як на міліметр. OK: ууу. ССВ: така е і биленька печена, да. OK: а на смак яка вона? ССВ: несолена, не ничего, ни там, ни цукру - ничего, одна мука первно и вода. OK: ага. ССВ: я не знаю як вони пекли, але було, я богато йила бо знайомы було, уже тепер то як радянська влада була але євреї ще ни видказували що нее..шо євреї то євреї, я кажу, мы привыкли " жиды" казаты, то не ображалися бо вони жиды и е, але "Стефа Степанівна, приходить на Паску!". Приходить..и приносилы мени, так шо.

#00:17:57-1#

OK: а не расповидали чого вони їдять йими? ССВ: ну, вы знаете, не пыталися, не интересовалыся так бо це, шо вони їдят, як це вони готовят. OK: ага. ССВ: е і тепер, е і учителя шо це, шо вони нібі з єврейського походять, е. OK: ага. ССВ: але цих наших то взагали то на цілий Українин як нимци прийшли их гнали из-за Карпат и все, всіх повистрілювали. OK: а чому так до них ставились? ССВ: ставились, ну то це Гітлер так, то хотіл взагали сніщти це. А жадну..OK: ага. ССВ: але жадне покоління, жадну расу неможно знищити, абе окильй вивезе да и, и шо бы ни хотіли робити то не знищиться.

#00:18:54-9#

OK: ага. ССВ: бачите, вони мають свою землю. OK: ага. ССВ: а йим Іисус Христос, як вони Іисуса Христа росп'яли, и Бог им сказал шо "вы будете маты пристанивку, вы своєй державы не будете маты, о так будете колотыться по свити". Так у цілому свите е, певно е. OK: ага. Ось они жадни, а ще яки в них риси е таки? ССВ: ну не знаю яки риси, е и добри и погани. OK: да. ССВ: то як у всіх людей. OK: ууу. [спрашивает нас про учебу] OK: а можна вас ще

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

запытаты, ось божницы, да, а де булы ци божницы? ССВ: у центри, центри. ОК: в центре? ССВ: де ци будынки побудованы. ОК: ага. ССВ: и вы идете центром то по ливой стороны булы божницы одна за другою. ОК: ага.

#00:19:55-9#

ССВ: то они невелики таки будовалы и там тильки ж..жинки, жидивки? ОК: да. ССВ: не ходилы молитись, тильки мужчины. ОК: тильки мужчины, да. ССВ: тильки мужчины. ОК: а священник у них який, бул свий? ССВ: то там мали священника, бо..ну уже мы там не булы. ОК: да? ССВ: в тои божницы то вже они там порядки наробылы, там свичками закурено так було, така не, не, у нас зовсим инакше, а у них было зовсим инакше. ОК: да. а ось вы казали шо сосиды ваши ци булы евреи, яки запрошували, а ось видризняется чимось український будинок вид єврейского? ССВ: ни, ни. ОК: ничем не видризняется? ССВ: ни. ОК: ага. а іконы у них есть? булы? не помъятаете? ССВ: яки у могут буты іконы, воны колы..не кристияны. ОК: а в шо воны вирят? ССВ: прошу? ОК: в шо воны вирят? ССВ: в Бога вирят ОК: в Бога вирят, да? ССВ: да, то да, в Бога вирят.

#00:20:54-8#

ЭИ: може якась книга у них е? ССВ: а! ну то у них е. ОК: ага. ССВ: у них все по...на жидивский ций. ОК: а мова яка в них була, як воны миж собой размовлялы? ССВ: по- жидивски. ОК: по- жидивски? ССВ: по- жидивски. ЭИ: и молились тэж по жидивски? ССВ: так, так. ОК: ага. ССВ: але насильки воны булы гуманни, шо вони дитей, як диты народивалися, бо держава була польска, Польща була. ОК: да. ОК: то воны дитет своих перший раз училы по-польски говорити. ОК: ууу. ССВ: то воны говорили по-польски, бо вони своеї мовы не покинут, оны своеї мовы будуть учиться, але воны дуже хотилы шоб воны, шоб диты знали, ту мову де живуть. ОК: ага. ССВ: вот. ОК: ууу. ССВ: так шо школы воны..но то може воны мали, але я шось не помъятаю , але напримир диты ходилы разом з нами в школу. ОК: в школу, да. А шо воны, а ось я хотела еще запытати, а курку наприклад ризалы да сами чи ходыли до когось?

#00:22:00-1#

ССВ: ни, ни, куры воны не ризали. ОК: не ризалы? ССВ: ходилы, да, специяный, ходыли на бойню и там им ризалы бо то инакше - кровь мае стече, бо инакше курка мае...ну я не знаю цого, бо...ОК: ага. ССВ: ци вони, це ни, воны курей не ризалы, а куры йилы. ОК: а все воны йилы чи щось не йилы? ССВ: мясо, мясо свине воны йилы. ОК: а чого? ССВ: жиды..жиды, мясо свине не йилы. А чого не йият свинину це е... заховалы, заховалы жидивку, це з истории, заховалы жидивку у...ну як ни в станю чи сарай там. ОК: ага. ССВ: в якись специялный и сказали до Иисус. ОК: ууу. ССВ: "шо там е?" Вони жидивку заховалы! ОК: да. ССВ: а то в свинячу станю. ОК: так.

#00:23:00-6#

ССВ: а, жидивку заховалы, и пытают Иисуса Христа, шо там е. А Иисус сказав: свиння!. ОК: ага. ССВ: воны видкрывают а там с жидивки зробилося свиння. ОК: ууу. ССВ: то ж Иисус створил чудо! ОК: чудеса, да. ССВ: а воны хотилы его вык rivовать, шось сказать и кажут "шо там е?". И так воны свинину в рот не бралы. И во Франківску у мене знайомы булы евреи, богатые булы, не наши, а дэсь из Україны булы, бо они ж менялы мисця, то одна, пытаю, а вона каже "ни, я свинины не йим". ОК: ууу. ССВ: то нібе, воны навідь и так не хотилы йеи, у нас йисты еды не хотилы, ну ця, утрималася, выехали оны в Израиль.

#00:24:00-3#

CCB: он ще не стара була, она сорок четвертого року була та жиночка. OK: це яка тут жила?
CCB: ни, ни. OK: в Ивано-Франківску? CCB: В Ивано-Франківску, це було вже в
Івано-Франківску, але оны троху в Надвирне жили то вже я шола им цилый час, то вона каже
шо вона не йист, а дити йидят, як у вас и все. OK: ага. CCB: а вона ни, ни йила, нвидь йии
сын оженився на українці, і кажись выбрал...а это же, ну то вин выкрестился, ну вин любил
ту українку, вона християнка була і вин выхристился на українца і все. OK: ага. ЭИ: а до
вийни так ни було? CCB: прошу? ЭИ: до вийни не було шоб женився? CCB: так, як шо жидивка
выходе за українца чи за поляка то вона мусить выкрещиватись, но але жидивки так, но
абы жид женився на українці чи на польці також мусить выхрещиватись

#00:15:04-7#

OK: ага. CCB: видбудовал магазин, а то будинок побудовалы мы такий шо було висемь кімнат,
великий магазин и пид..и одну кімнату на магазин було то, бо мы думаем наперед, шо мы, як
мы хочему жити, а получается зовсім інакше, життя зовсім інакше складається. OK: ага.
CCB: так что мий лик..., уже ливидовав магазин то цилый зошит был боржников. OK: ууу. CCB:
то потим вже, як мы вже погорили то в мене, в нас, у нас також и господарка було, бо нибе
чоловик бул дуже богатий, богато поля мал. OK: ага. CCB: и так шо и магазин мал, и поле мал
и рядом магазин уже бул кооператив, український кооператив, але то не заваражало нибе
ни приватникам , ничому, никому, ни сварилися. А жидивки то давали и жиды малы и тут, а
центр, центр як мы повертаемо [объясняет где]

#00:16:03-6#

CCB: ...то по дорогу там будка в будку, будка в будку то сами жидивки такие во. OK: ага. а
давалы с процентами чи без? в борг. CCB: не, не, не в борг, проценты зараз. OK: да. а ось
наприклад як що люди не поверталы борг, то шо тоди робылы? CCB: ну шо, у суд не шли. OK:
не шли? OK: так и пропадало. OK: а може ще из свят згадаєте чкись, яки то були свята
єврейски, жидивски? CCB: ну шо, шос не помъятаю, то ше у них, ше в Великодні свято е. OK:
ага. а що? CCB: Паска е, паска печеться у них на сонце, била така, йилы ту паску, бо я..мы с
жидами сосиди були так шо и мы, запрошуали нас. Паска у них була [рев мотора]

#00:17:05-6#

OK: а яка ця Паска? ЭИ: пригощали циеи тоненької? CCB: паска то таки вот коржики, але
тонюсенька як на міліметр. OK: ууу. CCB: така е и биленька печена, да. OK: а на смак яка
вона? CCB: несолена, не ничего, ни там, ни цукру - ничего, одна мука первно и вода. OK: ага.
CCB: я не знаю як вони пекли, але було, я богато йила бо знайомы було, уже тепер то як
радянська влада була але евреи ще ни видказували шо нее..шо явреи то явреи, я кажу, мы
привыкли "жиды" казаты, то не ображалися бо вони жиды и е, але "Стефа Степанівна,
приходить на Паску!". Приходить..и приносилы мени, так шо.

#00:17:57-1#

OK: а не расповидали чого вони їдять йии? CCB: ну, вы знаете, не пыталися, не
интересовалыся так бо це, шо вони їдят, як це вони готовят. OK: ага. CCB: е и тепер, е и
учителя шо це, шо вони нибе з єврейського походять, е. OK: ага. CCB: але цих наших то взагали

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

то на цилий України як нимцы прийшли их гнали из-за Карпат и все, всіх повистрілювали. OK: а чому так до них ставились? CCB: ставились, ну то це Гитлер так, то хотил взагали сніщти це. А жадну..OK: ага. CCB: але жадне поколиння, жадну расу неможно знищить, абе окильй вывезе да и, и шо бы ни хотили робыты то не знищится.

#00:18:54-9#

OK: ага. CCB: бачите, вони мають свою землю. OK: ага. CCB: а йим Іисус Христос, як воны Іисуса Христа росп'яли, и Бог им сказал что "вы будете матери пристанивку, вы своей державы не будете матери, о так будете колотыться по свити". Так у цилому свите е, певно е. OK: ага. Ось они жадни, а ще яки в них риси е таки? CCB: ну не знаю яки риси, е и добры и погани. OK: да. CCB: то як у всіх людей. OK: ууу. [спрашивает нас про учебу] OK: а можно вас ще запытати, ось божницы, да, а де булы ци божницы? CCB: у центри, центри. OK: в центр? CCB: де ци будынки побудованы. OK: ага. CCB: и вы идете центром то по ливой стороны булы божницы одна за другую. OK: ага.

#00:19:55-9#

CCB: то они невелики таки будовалы и там тильки ж..жинки, жидивки? OK: да. CCB: не ходили молиться, тильки мужчины. OK: тильки мужчины, да. CCB: тильки мужчины. OK: а священник у них який, бул свий? CCB: то там мали священника, бо..ну уже мы там не булы. OK: да? CCB: в тои божницы то вже они там порядки наробылы, там свичками закурено так було, така не, не, у нас зовсім інакше, а у них було зовсім інакше. OK: да. а ось вы казали що сосиды ваши ци булы евреи, яки запрошували, а ось видрізняється чимось український будинок вид єврейского? CCB: ни, ни. OK: ничем не видрізняється? CCB: ни. OK: ага. а іконы у них есть? булы? не помъятаєте? CCB: яки у можут бути іконы, воны колы..не кристияни. OK: а в що воны вирят? CCB: прошу? OK: в що воны вирят? CCB: в Бога вирят OK: в Бога вирят, да? CCB: да, то да, в Бога вирят.

#00:20:54-8#

ЭИ: може якась книга у них е? CCB: а! ну то у них е. OK: ага. CCB: у них все по...на жидивский ций. OK: а мова яка в них була, як воны між собою размовляли? CCB: по- жидивски. OK: по- жидивски? CCB: по- жидивски. ЭИ: и молились тэж по жидивски? CCB: так, так. OK: ага. CCB: але наскільки воны булы гуманни, що вони дитей, як дити народивалися, бо держава була польска, Польща була. OK: да. OK: то воны дитей своїх перший раз училы по-польски говоры. OK: ууу. CCB: то воны говорили по-польски, бо вони своєї мови не покинут, они своєї мови будуть учиться, але воны дуже хотили щоб воны, щоб дити знали, ту мову де живут. OK: ага. CCB: вот. OK: ууу. CCB: так що школы воны..но то може воны мали, але я щось не помъятаю , але напримір дити ходили разом з нами в школу. OK: в школу, да. А що воны, а ось я хотела ще запытати, а курку наприклад ризалы да сами чи ходили до когось?

#00:22:00-1#

CCB: ни, ни, кури воны не ризали. OK: не ризалы? CCB: ходили, да, специяный, ходили на бойню и там им ризалы бо то інакше - кровь має стече, бо інакше курка має...ну я не знаю цого, бо...OK: ага. CCB: ци вони, це ни, воны курей не ризалы, а кури йилы. OK: а все воны йилы чи щось не йилы? CCB: мясо, мясо свине воны йилы. OK: а чого? CCB: жиды.. жиды, мясо свине не йилы. А чого не йият свинину це е... заховалы, заховалы жидивку, це з истории, заховалы жидивку у...ну як ни в станю чи сарай там. OK: ага. CCB: в якись специялний и сказали до Іисус. OK: ууу. CCB: "шо там е?" Вони жидивку заховалы! OK: да. CCB: а то в

свинячу станю. OK: так.

#00:23:00-6#

CCB: а, жидивку заховалы, и пытают Иисуса Христа, шо там е. А Иисус сказав: свиння!. OK: ага. CCB: воны видкryvaют a tam s жидивки зробyлося свиння. OK: ууу. CCB: то ж Иису створил чудо! OK: чудеса, да. CCB: а воны хотилы его выкривоваты, шось сказаты и кажутъ "шо там е?". И так воны свинину в рот не бралы. И во Франкivску у мене знайомы булы евреи, богатые булы, не наши, а дэсь из України булы, бо они ж менялы мисця, то одна, пытаю, а вона каже "ни, я свинины не йим". OK: ууу. CCB: то нибе, воны навидь и так не хотилы йеи, у нас йисты еды не хотилы, ну ця, утrimалася, выехали оны в Израиль.

#00:24:00-3#

CCB: он ще не стара була, она сорок четвертого року була та жиночка. OK: це яка тут жила? CCB: ни, ни. OK: в Ивано-Франкivску? CCB: В Ивано-Франкivску, це було вже в Ивано-Франкivску, але оны троху в Надвирне жили то вже я школа им цилый час, то вона каже шо вона не йист, а диты йидят, як у вас и все. OK: ага. CCB: а вона ни, ни йила, нвидь йийи сын оженився на украинци, и кажись выбрал...а это же, ну то вин выкрестился, ну вин любил ту украинку, вона християнка була и вин выхрестился на украинца и все. OK: ага. ЭИ: а до вийни так ни було? CCB: прошу? ЭИ: до вийни не було шоб женився? CCB: так, як шо жидивка выходе за украинца чи за поляка то вона мусить выхрещиватись, но але жидивки так, но абы жид женився на украинци чи на польци також мусить выхрещиватись

#00:25:00-6#

OK: выхрещиватись. А булы таки, богато таких выпадкiv було? CCB: ни, не богато. OK: а помъятаєте когось кто женився так? CCB: женився одын жинився на ций, Андрийович бул такий дуже гарний мужчина, хлопец. То вин женився, а вона выхрестился так шо ихнимци не поубивали, бо воны во Франкivску жили, его..нибе жинки батькiv оны дэсь поховалыся булы и так шо они потому прияхали в Франкivск, а вин вже, вона выхрестилася, его жинка то вже сына мали, то вже сын це, уе бул украинец а ни жид. OK: ууу. як регувалы на тэ що женилися евреи з неевреями? CCB: не дозволялы, але це як воны любились то не можно було заперечити. OK: ааа.

#00:25:59-7#

OK: а ще хтось так женився? CCB: ну то в Надвирне я шось не помъятаю скильки таких було пар, може за двои було таких шо женилися на єврейсках. OK: ага. CCB: навидь мене чоловик бул старший вид мене на двенадцять років, то вин з єврейкою дружил але женитися не думал, але воны торгаші булы такшо по торгивле, [здоровається с кем-то] але ця єврейка була гарна, симпатична то вин с дружил и ходили соби на танци и всюду так шо. OK: а як йийи звали не попъятаєте? CCB: не, не помъятаю. OK: ага. а булы у них посты? у євреев... CCB: посты? OK: чи постылись жиды? CCB: ну то це я не знаю. OK: не знаете? CCB: ни. це я уже не знаю. OK: а ось вы казалы шо ваши сосиды, да, яки ось тут, то воны не хотилы йисты, да, колы вы их... CCB: ну тому вже як нимців бідовали, голодovalы то вже шобы не далы йили. То воны зробили гетто таке, загналы их так як це, а потому звитти там уже...

#00:27:08-5#

CCB: у нас в Надвирне е за, як вокзал.. OK: да. CCB: то там е, тэ их, так там е пам'ятник поклали то их выстрилювалы, сами явреи выкопалы велику яму и там, я знаю, скильки там тысячай там их вбивалы. OK: а вбивалы.. CCB: стрелялы, стрелялы. OK: ага. CCB: чи застрилилы, чи умер, чи не вмер, другого кидали и так вони. OK: а булы ти хто врятовалыся? CCB: з них там..ни. OK: не? не было з Надвирнои, да? CCB: ти шо поховалыся то булы, але шоб звиттим то не врятовалысь. OK: ни. а ховалы? а кто ховал? CCB: хто, ну то потом его...я знаю кто прикрывав шо явреи лишили, то таких вчених, лекарив то ще полишали абы...OK: ууу. CCB: доки им ще требо було. OK: да. CCB: нимцам доки требо було а потом пристирювалы.

#00:28:01-8#

OK: не помъятатете як звали ось ликарив цих выдатных? CCB: не помъятаю. OK: а потім воны не врятовалыся, чи врятовалыся? CCB: ни, то де...OK: не врятовалыся. CCB: им уже не треба було цих и не требо и це то из повыстрилювалы, то то они у нас на Українин так може и там выстрилювалы. OK: да. CCB: а у Кийиви то Ба́йи Яр то там повно и все, всяких людей. OK: ууу. CCB: и нимцы выстрилювалы, и наши союзники встрилювалы, радянска влада, що не выстрилювалы? OK: ууу. CCB: мордовалы, билы, ай..я все бачила и все перебула так шо. ЭИ: да. а вот ще таке питання нам ктось казав ще таке слово - "приказання" жиды малы. Не знаете що то? CCB: Приказання? А це таке, приказання у них дверях, ну я не знаю що, як то що то там було, то чи их закон, чи..

#00:29:10-8#

CCB: чи це як Іиуса Христа расп'ялышали і там кусочек того ци...ну приказання, то их - я ак зразумила - так як у нас по религійному десять заповідив, так у ных, то воны як заходили до хаты то так..OK: ага. CCB: ти двери то воны як заходили то воны перший раз ам помацалы то прикання тоди заходылы до хаты. OK: а вот вы почалы говорити "а Хиста рап'ялышали то.."? CCB: Іисуса Христа росп'ялышали на хрести. OK: да. CCB: и то це не видомо, е знаю як то це в істории выходе, но хто дослідується то може знати, але никто це не може дослідити. OK: ага. CCB: никто це неможе дослідити. OK: то це пов'язано ось ци приказання якось с Іиусос Христом, да чи ни? CCB: то щось повинно бути и це. #

#00:30:01-7#

OK: ага. CCB: и це на каждой, у каждой хаты жидивской це приказання було на дверях. OK: ууу. а ось нам ще казалы..так? CCB: и там такий як, закрыте, закрыте бул все, ци приказання и так приходили то они мацали то приказання тоди и шли соби до хаты. OK: ууу. а ще я хотила запытати, нам рассказывали шо було обрезание якесь? CCB: а ну да. OK: а що це? CCB: а це як дитина, хлопчик, народжувался то бобик обривають вот. OK: да. CCB: Іисус Христос також бул вин с ж..походил с жидивской семьи, також обрезание ему робили. OK: ууу. а тут робили на сели? CCB: ну то их хрещення таке. OK: ага. а дивчаткам тоди як? CCB: а дивчаткам ничего. OK: а скажить а хто ц робил, це выкликали когось специално?

#00:31:01-2#

CCB: не, о то они малы специально свого, то священник це робив. OK: сам священник? CCB: так, так, жидивский священник це робил. OK: ага. а що я хотила запытати, а як це святковалы потім чи ни? видсвятковували писля обрезання? CCB: ну я не знаю. OK: не знаете. ЭИ: а весилля жидивске може...CCB: а весилля булы гарны, так само як то и обручки булы, и все, весилля робили таки. ЭИ: а як то вони робили? в божницє? CCB: не запрошували наших,

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

не запрошуvalы. OK: ага. ЭИ: а вот вы говорилы что булы на еврейском цвінтаре то бачили там якись руки на могилках? не бачили? шо це? ССВ: шо-шо? OK: руки на могилках, а бачили на пам'ятниках так, там шось написано. а чи булы там руки таки намалёваны?

#00:32:02-4#

ССВ: я не знаю, ну пидить ще, там ще плиты е. OK: а хотила ще запытати, ось у евреев яки имена булы? имена, имена, як вони звалися. ССВ: Сара. OK: ага. ССВ: ну ще якись, то таки були жидивски. OK: а не помъятаете ци сосиды як их звали? ССВ: не помъятаю. Так це була дивчинка така пятьрична то дуже просылти абы мы взяли, но шо взяты йиии а расстреляют ту дійтину и нас. OK: ага. ЭИ: а не помъятаете такий Хаман, чи Аман, чи Гаман був? OK: Хамон, Хамон, Хамон! ЭИ: шо це? ССВ: то ось, то таке свято Хамана бул. Але хто це то я не знаю. Я не вчила.

#00:32:57-7#

ЭИ: а що вони робили на свято? ССВ: я не знаю, я ихнего нене судила, але так до школы ходили то ми разом, все однаково учilyся, школы польски були, на польской мови и та само. OK: ууу. ССВ: и жиды и украинцы и вси..але не було, лише жиды да и украинцы. OK: а в школи жиды не говорили по-еврейски миж собою? ССВ: ни, ни, ну то они соби хай себе говорят але вони вси, як шли до школы вси знали. Були таки що их не посылали до школы. OK: ага. ССВ: нибе учilyся лише видно еврейскою шось там таке во бильше не це, а таки бильше богатьши що грамотници були то знали и украинску мову нали добре, и польску мову знали добре, и жидивску... Мий наприммір тато по-еврейски дуже говорил. OK: ага. ССВ: о так, бо то жил з евреями, немецку мову добре знал, а немецка трохи подибна на це во.

#00:34:06-7#

[пытається уйти] OK: а можно ще останне питаничко, я хотила запытати, а ось до війни помъятаете як святковалы Різдво? святковалы, було гуляння, чи рядыlyся? ССВ: шо ци жиды? OK: ни Ви! ССВ: о, то у нас коляды були, колядовалы всяки ертепы булы. OK: то расскажить будь ласка. ССВ: ну то ви молоди, позабывали, але в селах ще помъятают, в святий вечер у нас вже почанається коляда, три дни коляды. OK: ага. ССВ: ходят, вбираються, вертепы роблять таки. OK: так. [ви сами должна знать и библию читать, приглашає приехать и посмотреть]

#00:35:24-1#

OK: а скажить будь ласка, ось дивиться, а колы була вертепа, можете рассказать пор вертепы яки вони булы? ССВ: складається специальній вертеп, це вони мають цю, скильки там чоловик то е, до висямнадцять чоловика. OK: так. ССВ: хлопчики всяки там і Смерть е, і всяки ци. [приглашає]. OK: ой, а скажите, а Смерть, а кто був крим смерти, якись ще булы персонажи? ССВ: шо там Ирод. OK: так. ССВ: трохив - таки булы що снувались над Іисусом Христом. OK: Ирод и ще хто?

#00:36:01-8#

ССВ: а жид! OK: жид? а як вин выглядал? ССВ: а жид такий вони жида ирибиралы в таки лахмиття таке як це.[приглашає] OK: а что говорили тоди, от жид? ССВ: а то вони свою

Interview with Stefania Volynska, Nadworna (IF_Nad_09_013)

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

программу мали. ОК: да? ССВ: они мали свою программу. ОК: ага. [приглашает, прощаемся, советует как и к кому идти - Ироденко Ира. Уточняем род занятий]

#00:38:35-6#

ССВ: я сімь класив закинчила, писля семи класив пишла вже в технікум. ОК: ага. ССВ: і два роки проучилася, ще мала рік провчитися, но Польща распалась. ОК: ага. то якого ви року народження, прізвище? ССВ: двадцять третього. [говорим компліменты, приглашает, прощаемся]

English translation of transcription:

Not yet.

Description:

The World War II.

The Soviet rule.

The Jewish cemetery.

Jewish traditions. Jewish food. Jewish festivals. Sabbath.

Pre- World War II Jewish life in Nadworna.

Religion: prayer houses, ritual slaughter.

The Holocaust.

Interfaith marriages.

Interviewer: Elena Kushnir

Interviewer: Elina Ioffe

Community: [Stanislavow \(Ivano-Frankivsk\)](#)

Source URL: <http://www.jgaliciabukovina.net/node/111809>
